

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

78. An Pontifex possit dispensare, ut Religiosus uxorem ducat? Et cursim explanatur, an super habenda proprietate possit etiam Pontifex dispensam cum aliquo Monacho? Ex p. 8. tr. 1. res. 73.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

titam, Quod semel est sanctificatum Deo, non potest
 in alios usus commutari, ut habetur *Leuitici ult. mo.*
Animal quod immolari potest Domino, si quis uouerit,
sanctum erit, & mutari non poterit. Et postea gene-
 raliter, *Quidquid semel fuerit consecratum, sanctum*
Sanctorum erit Domino; ergo similiter, si qua per-
 sona est per solennem votum Religionis sanctificata
 Deo, scilicet ad essentialia Religionis, inter quæ est
 debitum perpetuæ continentie, non potest in alios
 usus mutari. Et idè hanc sententiam tenent ferè
 omnes discipuli S. Thomæ, Sotus de *inst. lib. 7. q. 4.*
et 12. Syluester *verb. Votum 4. q. 5.* Porre de *Relig.*
tom. 1. q. 98. art. 11. Armilla *verb. dispensatio, num. 11.*
 Tabiena *eodem verbo, quest. 7.* & alij.
 3. Sed ego cõtrariæ sententiæ adhareo, quam ex
 Thomæ docet Caietanus in *locum citatum D.*
 Thomæ. D. Antoninus *part. 2. tit. 11. cap. 2. §. 9.* Plau-
 danus in *4. dist. 38. q. 4. art. 3. concl. 11.* Durandus in *4.*
dist. 38. q. 2. omnes ex schola D. Thomæ, quibus adde
 Tannerum *tom. 3. dist. 5. q. 4. dub. 6. n. 122.* Ioannem
 Valerum in *differentiis viri que for. verb. Dissensio-*
no, dist. 6. n. 5. Valquez in *p. 2. dist. 163. n. 104.* Hen-
 riquez *lib. 12. c. 4. n. 2.* Azorius *tom. 1. lib. 12. cap. 9. q. 1.*
 Medina *lib. 5. de fide. c. 47. & seq.* Nauarrus in *manual.*
cap. 12. n. 71. Richardus, Scotus, Maior, Heruus, An-
 gelus, Rosella, Lessius, Valentia, & alij. Dico igitur
 posse Pontificem etiam in voto sollemnium castitatis
 religiosæ dispensare saltem ex causa publicæ &
 commune bonum Ecclesiæ concernente.
 4. Probat hęc sententia, tum ex facto Pontificiũ,
 quos sæpius in hoc casu feliciter dispensasse legimus,
 & quidem fide indubitata, vt fusc prosequitur Azor,
 & Platus. Tum quia quoad valorem dispensationis
 Ecclesiasticæ, eadem est ratio voti simplicis, & so-
 lemnius; neque hoc ex natura sua habet maiorem
 obligationem, quàm illud. Tum quia secundum S.
 Thomam, & alios, potest dispensari in voto castitatis
 (religionis) a persona sublato, & c. quod non est ne-
 cesse in priori casu. Tum denique quia nihil obstat
 eius voti dispensationi. Non traditio; quia etiam sim-
 plex votum aliquando traditionem continet. Ac-
 cedit, quod etiam res in Regis dominũ redactas po-
 test prorege, si maior utilitas, & honor Regis id ex-
 postulat, alienari. Non voti solemnitas; quia hæc solo
 iure Ecclesiastico introducta est. Non ipsa religio-
 nis natura, quia licet de huius essentia sit castitas,
 tamen non est de essentia eius qui semel Religiosus
 est factus, vt maneat Religiosus, vt dicitur. Nec de-
 mum consecratio. Non solum quia benedictio ipsa
 propriè non constituit Religiosum, sed etiam, quia
 hæc ipsa potest à re integra separari, vt mox dicitur.
 5. Sed hæc omnia probanda sunt exemplis, quæ
 afferunt, vt dixi, Azorius, & Medina. Legimus enim in
 vita B. Laurentij Iustiniani, Iustinianos omnes ad
 vnum, aut ferro, aut morbo, extinctos fuisse, præter
 aliquos senes, qui ad sobolem procreandam apti non
 erant: euenisse tamè, vt vnus tantum superesset ado-
 lescens Nicolaus nemine apud Monachos S. Nico-
 lai. Tunc Vitalis Dux Venetiis impetrauit ab Ale-
 xandro III. Pontifice Romano, vt liceret adolescen-
 ti Monacho soluere vinculum Religionis ad susci-
 tandã sobolem gentis, eique vnica filiam nomine
 Annam desponderet: factæ fuere nuptiæ, donauit, eos
 Dominus sex filijs masculis, & tribus femellis. La-
 tus tam prospera sobole Nicolaus, & Deo gratias
 agens voti veteris, & Religionis non immemor,
 edificato prius apud Amianum Cœnobio Virgi-
 nũ sub nomine S. Adriani, in quo Anna vxor ipsa
 quæque monasticam vitam, cepit, ad Monasterium

reuersus est: multis miraculis ambo claruerunt. Item
 est etiam licetis consignatum, ac proditum Ramitũ
 Aragoniæ Regem Monachum factum, cum pater
 eius huius prole decessisset, Romani Pontificis aucto-
 ritate & Cœnobio educũ purpura, & regio sceptro
 ornatum vxorem duxisset, & ex ea filiam suscepisset.
 7. Legimus quoque Casimirus huius nominis
 primum Poloniæ Regem Chuniacensem Monachum
 sancti Benedicti Religionem professum, & Diacono-
 num effectum, auctoritate Benedicti I. X. vel Cle-
 mentis I. Romani Pontificis à voto, professione
 monastica absolutum, ad Regnum matorum suoru
 euectum, vxorem accepisse, & liberos procreasse.
 Copstantia Rogerij Regis Siciliae filia iam ferè quin-
 quagenaria Cælestini I. I. Romani Pontificis con-
 sentis, & indulgẽtia à Cœnobio Panoimitano edu-
 cta, & votiua virginitate soluta Henrico VI. nupsit.
 Auctoritate itidem Clemẽtis VII. multis Religiosis
 Equitibus professis in Ordinibus militariibus Cala-
 traræ, & Alcantaræ concessum est, vt si vellet, vxor-
 res acciperent; & tamè professi erant Religionem;
 nec est, quod Sotus opponat sacros Milites, quam-
 uis Religionem professos, non esse verè simpliciter
 Religiosos: nam et si id locum habeat in his factis
 Militibus, qui castitatem solum coniugalem solum
 professione promittunt, cuiusmodi sunt facti Mi-
 lites sancti Iacobi in Hispania, & sancti Stephani,
 sub Magno Duce Florentino: verum non est in his,
 qui simpliciter castitatem profitentur, quales sunt
 facti Milites sancti Ioannis Hierosolymitani, & tales
 erant milites, tunc temporis Calatraræ, & Alcantaræ,
 licet tunc castitatem coniugalem promittant.
 7. At Syluester, Sotus, & alij hæc incerta esse tes-
 tantur, aut hos non Monachos, veteranos, sed tyro-
 nes non Religionem professos, sed Nouitios adhuc
 in probatione extitisse. Dicant illi quidquid volunt,
 certè negare non possunt, quod Annales, & historiae
 prodiderunt, Ramirus ne Nouitius erat, at fertur
 fuisse sancti Facundi Cœnobio Præfatus, & Abbas,
 postea Pamplonenfis Præful, & post quadraginta
 annos in Tomerensii Cœnobio exactos sobolis ge-
 rendæ causa vxorem duxisse Romani Pontificis au-
 ctoritate compulsi. Num Casimirus Nouitius, &
 tyro fuit facti Benedicti regulam professus dicitur,
 & Diaconus factus, & professionis Monasticæ;
 & facti Ordinis religione solutus ad Regnum pro-
 uectus, & vxorem duxit, & liberos procreauit. Incer-
 ta sunt hæc: at teste Chrym. *lib. 4. de orig. & reb. gestis*
Polonorum, scriptore diligentissimo, vera sunt, quæ
 dixi Casimiro; & pro hoc Romani Pontificis be-
 neficio, agnoscent Poloni in unum: primum vt de
 singulis capitibus, exceptis Nobilibus, siue Equiti-
 bus, & qui Sacris additi sunt, quotannis obolus vnus
 in lucernam perpetuam in æde sancti Petri Romæ ar-
 sura pendatur: qui etiamnum sancti Petri nummus
 vocatur. Deinde præscriptum, vt omnes Poloni ro-
 tunda in morem Monachorum tonsura capillorum
 vtantur; nec infra auriculari ritu barbarico quif-
 quam omninò comam permittat. Festis sollempnibus
 dum Sacra sunt, vt singuli Equites fasciam lineam
 candidam in modũ stola, qua in sacris vtuntur Sa-
 cerdotes, atque Diaconi, è collo suspensam ferant,
 quæ Pontificis præcepta non grauidè Polonorum
 Legati susceperunt, & totam Poloniam Pontificis de-
 cretis obstrinxerunt. Hæc Chremerus. An quæ in vi-
 ta Beati Laurentij Iustiniani referuntur, falsa sunt,
 ita vt fide facere non possint. An Constantia Noui-
 tia fuit; an historia est incerta; sed teste Fazello rerũ
 Sicularum scriptore *lib. 7. cap. 6. in æcæde postea* eam
 historiam Siculi Annales quotquot extant, comme-
 morant, auctores plurimi tradunt, diplomata, & de-
 creta Cælestini, quæ hucusque in Archiuo Romano
 asseruantur,

In ordine ad Sacramenta. Resol. LXXIX. 101

asserantur, id habent. Nec est, quod Sylvester, Sotus, & alij respondeant, id quidem fecisse Pontifices, sed potestate fecisse, non iure: & fecisse quidem probabilem Doctorum sententiam sequuntur, sed non definitivam: & alia multa, quae faciunt quidem, & non sine aliorum offensione, at non iure. Ceterum hoc est argumentum fugere, non argumentum solvere, sed quidquid dicit ille, certe existimo id fecisse Pontifices, & in re tam gravi, & seria, Theologos, & vtriusque iuris peritos, consilium dedisse.

8. Concludam igitur hanc resolutionem cum verbis Villalobos in *Summa*, tom. 1. tract. 14. diff. 7. n. 2. ubi sic ait. *El voto solemne de la Religión no admite el matrimonio por derecho divino, ó natura, sine solo por derecho Ecclesiastico.* Esta sentencia tengo por la mas probable, porque como la solemnidad del voto es de derecho Ecclesiastico, como dize el derecho lo que de otro se sigue tambien ha de ser de derecho Ecclesiastico. De lo qual se infiere, que puede el Papa emisso dispensar, como lo ha hecho muchas vezes. Ita ille, cui praeter Doctores citatos, addit Praepositum in 3. par. q. 7. de impedim. matrim. dub. 5. n. 27. & seq. Coninck de Sacram. disp. 1. n. 7. Sanchez lib. 7. disp. 1. Pontium lib. 7. cap. 2. Lessium lib. 2. cap. 4. n. 78. Reginaldum lib. 3. n. 123. Rebellium lib. 3. q. 2. n. 5. Auersam de Sacram. Matrim. q. 15. sect. 2. & alios penes ipsos.

RESOL. LXXIX.

An Pontifex, ne remaneat extincta quadam Illustris Familia, possit praebere licentiam, ut Eques Religionis Hierosolymitana transeat ad Religionem D. Iacobi, Alcantarae, Calatravae, &c.

Ex quo inferatur, an Pontifex possit dispensare in voto solemni Religionis?

Et quid de voto solemni paupertatis?

Et supponitur posse, & solere Summos Pontifices praebere licentiam, ut aliquis Religiosus transeat ex una Religione strictiori ad aliam laxiorem iusta existente causa.

Et quaeritur, an supradicti Equites D. Iacobi, Calatravae, Alcantarae, &c. sint veri Religiosi, & possint utique Confessarum, ab Ordinario non approbatorum, & gaudere privilegio Canonici, fori, & exemptione gubellarum, & in multis alijs comprehendantur ut Religiosi?

Et inferatur, quomodo si Capucinus, Minimus, Mercenarius cum licentia Pontificis transeat ad Canonicos Regulares, vel ad Carmelitas Clausurales, &c. non tenerentur ad votum paupertatis ita rigide ut antea: nec ad votum Quadragesimale, nec ad votum redemptionis Captivorum.

Et an dissolvatur vinculum prioris professionis, si Religiosus professus legitime transeat ad alium Ordinem, ut ibi deinde proficiatur?

Et doceatur, quae causa sit iusta ad dispensandum in voto solemni Religionis.

Et an in secundo gradu nunquam dispensetur nisi inter magnos Principes. Ex part. 10. tract. 12. & Misc. 2. Resol. 1.

§. 1. Errum est, nec indiget probatione, posse, & solere Summos Pontifices praebere licentiam, ut aliquis Religiosus transeat ex una Religione strictiori ad aliam laxiorem, iusta existente causa; ut inter alios scripat Riccius de *Iure personarum*, lib. 8. cap. 4. n. 4. Difficultas est, an possit hoc facere in casu nostro: Primò, quia Religio divi Iacobi, Alcantarae, & Calatravae, non est vera Religio ut plures Auctores docent. Ita Sotus de *Iur.* lib. 7.

quest. 5. art. 3. ad 3. qui tamen contrarium dicit de Equitibus Hierosolymitanis: ergo. Secundo, quia illis prius nominatis Religionibus non emittitur votum castitatis absolutum, sed votum castitatis conjugalis: ergo Pontifex dispensaret in voto castitatis solemni; quod negat posse eum facere D. Tho. in 2. 2. quest. 88. art. 11. Raphael de la Torre, Sotus, Sylvester, Armilla, Tabiena, & omnes Thomistae.

2. Verum, his non obstantibus, ad casum propositum videtur affirmativè respondendum; quia communiter, & probabilior Doctorum sententia tenet Equites Divi Iacobi, Calatravae, &c. esse verè Religiosos; & ita docent fere 60. Doctores, quos etiam me citato, citat & sequitur Ambrosius Machin. Archiepiscopus Calagitanus, in *Alleg. pro iurisdictione Ordinum Militarium*, artic. 1. num. 7. & 25. Quibus ego addo Sanchez in *Summa*, tom. 2. lib. 7. c. 27. num. 105. Suarez de *Religione*, tom. 4. lib. 1. c. 4. à num. 8. usque ad 17. Pellizarium in *Manual Regular.* tom. 1. tract. 1. cap. 3. num. 48. Pizzarum in *Discursu Apologetico pro Ordinibus militariibus*, num. 19. cum seqq. Valenzuelam *consil.* 85. num. 9. Valesem *consul.* 108. n. 27. & me citato Latreac tom. 1. *Allegat.* 64. num. 2. & 3. & me citato Sperellum tom. 1. *decis.* 2. num. 64. Fernandus de Castro in *Portugal conuincida*, par. 1. sect. 1. lit. A. Gallaratum in *Allegat. iuris pro Defens. D. Eduardi de Portugal.* num. 8. & me citato Amaiam in *Codice leg. ult. de incolis*, lib. 10. tit. 39. num. 15. Analdum *consul.* 78. num. 45. Carleualium de *Iudicij*, tom. 1. lib. 1. tit. 1. dist. 2. quest. 6. num. 416. Ferentium in *decisionem* 2. Burati, & me citato Zipæum de *Iurisd.* lib. 1. cap. 2. 1. num. 1. Guazzinum *Defens.* 20. num. 16. Riccium in *Praxi*, tom. 4. *resol.* 170. & 176. Lezzanum in *Summa*, tom. 2. cap. 5. num. 6. & me citato Bordonum in *Consil. Reg.* tom. 1. *resol.* 28. n. 23. & me citato Leandrum de *Sacrament.* tom. 1. tract. 5. disp. 11. quest. 47. Martinum de San Juan in *Monita Confess.* tom. 1. tract. 14. de *Poenitent.* num. 4. Sancium in *Selectis*, *disput.* 49. n. 10. Faulum in *Thesauro*, lib. 5. quest. 11. Percitum *dec.* 58. Megalam tom. 4. lib. 4. cap. 20. q. 5. n. 40. Merendam *contro. Iur.* lib. 14. cap. 49. num. 40. Fabrum in *Codice*, lib. 6. tit. 12. *diff.* 33. num. 2. Transmieram de *Polygamia*, lib. 3. quest. 2. 2. num. 26. Valetum in *disput. vtriusque Fori, vera. Munera*, *diff.* 1. n. 12. & 23. Nouatum in *Lacerna Regularium*, num. 16. & alios penes ipsos.

3. Dicendum est itaque, votum castitatis conjugalis non sufficere iure communi ad constituendum votum solemne castitatis: sed negandum, id non posse fieri privilegio; cum enim solemnitas voti sit iure humano inducta, potest illa minui, vel augeri rationabili causa subsistere: & ita sicut Papa potest facere Religioso facultatem aliquo modo testandi, moderando solemnitate voti paupertatis, ita etiam facere facultatem vtendi coniugio legitimo minuendo solemnitatem voti castitatis. Deinde, licet voti obligatio sit iure naturali, & diuino inducta; solemnitas tamen voti à iure humano Pontificio inuenta est; Pontifices enim maximi induxerunt, ut ad faciendum solemne votum requiratur, primò, quod constet ex tribus votis, scilicet, castitatis integrae, Paupertatis, & Obedientiae: Secundo, quod haec tria fiant in Religione approbata: Tertio, quod fiant in manibus eius, qui potest vocationem incorporare Religiosi; & quod alioquin non sit solemne secundum omnes. Et idèd sicut Papa statuit, & induxit, ut omnia praedicta requirantur ad hoc, ut aliquod votum dicatur verum Religiosum, & ad alios certos effectus, ita potest statuere, ut aliquid amplius requiratur, vel aliquid minus sufficiat; & consequenter potest

Sup. hoc in
na in §. Ad
secundum,
huius Resol.
in alia Resol.
cuius nor

Sup. hoc in
tom. 7. tr. 3.
Ref. 54. à lit.
3. & ibi in
tr. 1. Ref. 99.
§. 2. ante me
dium à ver.
Verè Reli
giosos, &
cursum in
Ref. 100. &
etià breuif
sime in Ref.
149. §. Quæ
ro secundo,
ad lin. 8. in
tom. 4. tr. 3.
Ref. 98. à lin.
1. & ver. ex
doctrina. &
in Ref. 99. à
lin. 2. & in
tom. 5. tr. 7.
Refol. 34. §.
Adde, & in
Ref. 35. §. 1.
cursum pro
pè finem &
in Refol. 36.
§. Nec valet
inter mediū
& finē. ver.
Respondeo,
& in tom. 8.
tr. 1. Ref. 11.
§. 1. & seqq.
& ibi in tr. 4.
Ref. 18. à lin.
2. & in tom.
9. tr. 2. Ref.
262. §. 1. à
lin. 5. & cur
sum in Ref.
167. & 169.

LIBRARIUS
D. IACOBUS
DE CALATRAVA
E. III